

HIGIENE, MEDICINA Y ECONOMÍA DEL CAMP

I

Higiene de las personas

Una marfuga.—Causas de malalties.—Lo que convé.—Pá y vi.—Falsa economía.—Entrebanchs.—Pá de la respiració.— Un cás.—La millor medicina y el millor metje.—Midas antihigiénicas.

En un poble de la montanya hi va haber una epidemia ó passa de verola, atacant de fort als que no estaban vacunats, morintne bastants, y deixant lliures, ó ab la verola lleugereta, als que estaban vacunats: els pagesos quan anavan á cridar el metje, segóns explicació d'ell mateix, deyan: «la sort que aquesta marfuga ha passat per las personas, que si hagués sigut per las bestias, ens haguera tirat per terra;» y afegí el mateix metje: «en aquet país, l'apotecari, el menescal y un servidor coneixém si venen á demanar auxili facultatiu per personas ó per bestias, abans de parlar; donchs si corren molt, y si truquen molt fort de nit, es casi segur se tracta d'algún animal malalt.»

Si hagués d'escrivre per aquell país, comensaria á parlar de las bestias; pero tractantse d'aquet país del Vallés, que va demostrant la seva ilustració ab esperit de unió y associació dintre la Cámara agrícola, comensarém per las personas.

El cós está bó si exerceix bè las sevas funcions: y si 's posa malalt, no es per culpa d'ell, sino per las cosas de fora d'ell que alteran las sevas funcions; y si una part del cós reb trastorns, tot el cós y fins l'ánima ne reben las consecuencias, que poden arriivar á la mort si no 's detura el trastorn; aixís jo he vist morir á una persona per una punxada petita descuydada; y un altre per una esgarrapada de gat.

Las causas principals de nostras malalties son:

1.ª La falta ó impuresa del aire que respirém, que pot produhir asfixia ó envenenament, aixís com las alteracions atmosféricas poden ocasionar perturbacions; y es que l'aire pur es el pa de la respiració tant ó més necessari per viurer que 'ls aliments.

2.ª L'excés, falta ó mala calitat dels aliments y begudas: uns per menjar poch y per massa treball: altres per menjar massa y fe 'l drogo; axis com las falsificacions y mala calitat dels aliments, son causa de moltas malalties especialment en las ciutats, en las quals es cosa rara lo poguer menjar pa pur de blat, vi de rahims, oli d'olivas, llet bona y aliments sans y nutritius; poguentse remediar dit escándol y grans perjudicis perseguint ab rigor de justicia als falsificadors ó envenenadors, y deixant entrar dits queviures sense pagar dret de portas, de lo qual ne resultaria un gran bè pe 'ls consumidors que se alimentarian millor y més barato, y pe 'ls pagesos que son els que treballan més y guanyan menos; resultant que tot va